

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
معاونت بهداشت

راهنمای آموزش مجازی سلامت

**در مراکز خدمات جامع سلامت، پایگاه‌های سلامت و خانه‌های بهداشت
با توجه به شیوع بیماری کرونا**

گروه آموزش و ارتقاء سلامت

تیر ماه ۱۳۹۹

عنوان مستند	راهنمای آموزش مجازی سلامت به خانواده های تحت پوشش در مراکز خدمات جامع سلامت، پایگاه‌های سلامت و خانه‌های بهداشت
نوع مستند	راهنما
هدف از تهیه مستند	آشنایی مراقبان سلامت، بهروزان و کارشناسان محیطی با چگونگی اجرای برنامه های آموزش مجازی سلامت
سفارش‌دهنده	دکتر علیرضا دلاوری- معاون بهداشت
مخاطبان	مراکز خدمات جامع سلامت- پایگاه های سلامت- خانه های بهداشت
واحد تهیه کننده	گروه آموزش و ارتقای سلامت معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران
زیرنظر	دکتر سعید تاملی- معاون فنی معاونت بهداشت
تدوین کنندگان	نجمه الملوک امینی و زهرا نیکو سرشت/ رئیس و کارشناس گروه آموزش و ارتقای سلامت معاونت بهداشت
همکاران	دکتر عباس وثوق مقدم- دکتر فاطمه حاجی عسگری
فهرست ذی نقشان	معاونت اجرایی معاونت- مسئول امور فناوری اطلاعات- روسای گروه های تخصصی معاونت بهداشت- شبکه های بهداشت و درمان اسلام شهر و ری- مرکز بهداشت جنوب
اقدامات لازم	طرح در شورای مدیران ستاد- ابلاغ معاون بهداشت
سطح دسترسی	آزاد
مشخصات ظاهری	متن
کلیدواژه	راهنما، دستورعمل، آموزش مجازی، خانواده های تحت پوشش، آموزش سلامت
نسخه ویرایش	دوم
تاریخ تنظیم	اردیبهشت ۱۳۹۹
ویرایش نهایی	تیر ۱۳۹۹
شناسه اثر:	TUMS-PHD-HEPG-G-0001-1399
تماس برای جزییات بیشتر	تهران- تقاطع خیابان های حافظ و جمهوری- ساختمان سابق وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی- طبقه اول- گروه آموزش و ارتقای سلامت. شماره تلفن: ۶۳۴۵۳۳۴۲-۶۳۴۵۳۳۰۴

در پی شیوع بیماری کووید ۱۹ و به دلیل تاکید بر کاهش مراجعات مردم به واحدهای محیطی ارائه خدمت دانشگاه، بخشی از آموزش همگانی سلامت که به صورت جلسات و کلاس‌های حضوری و گروهی در پایگاه‌ها و خانه‌های بهداشت انجام می‌شد دستخوش تغییر شده و تقریباً به صفر رسید و در مقابل، اهمیت استفاده از فضای مجازی برای آموزش به مردم بیش از پیش، برجسته شد و به چشم آمد.

این راهنما با توجه به لزوم پرداختن به آموزش مجازی به جای آموزش حضوری (گروهی و در مواقع لزوم فردی) در واحدهای محیطی، توسط گروه آموزش و ارتقای سلامت معاونت بهداشت و پس از همفکری با کارشناسان آموزش و ارتقای سلامت شبکه‌های تحت پوشش دانشگاه، جمعی از مراقبان سلامت و تعدادی از خانواده‌های تحت پوشش تهیه شده و تا اطلاع ثانوی جایگزین دستورعمل‌های پیشین آموزش همگانی سلامت در مراکز خدمات جامع سلامت، پایگاه‌های سلامت و خانه‌های بهداشت خواهد شد. نظارت بر فعالیت‌های آموزش سلامت در واحدهای محیطی نیز مطابق با این دستورعمل انجام خواهد شد.

الف- اصول کلی:

- ۱- تا اطلاع ثانوی، از برگزاری جلسات آموزش گروهی حضوری (ویژه سفیران سلامت، داوطلبان سلامت، گروه‌های خودیار و ...) خودداری شود.
- ۲- مشاوره و آموزش چهره به چهره فردی یکی از اصول ارائه مطلوب خدمت به مراجعین در واحدهای محیطی است و باید با رعایت فاصله حداقل یک متر و نیم با گیرنده خدمت، انجام شود.
- ۳- در کلیه پیگیری‌های تلفنی، از فرصت ایجاد شده برای ارائه مطالب آموزشی، مطابق دستورعمل‌های مربوط به گروه‌های هدف مختلف استفاده شده و در حد امکان انتقال پیام‌های آموزشی همراه با گرفتن بازخورد باشد.

ب- معرفی صفحات و کانال‌های مجازی:

- ۴- معرفی صفحات، کانال‌ها و شبکه‌های اجتماعی آموزش همگانی سلامت به جمعیت تحت پوشش (چه مراجعین و چه افرادی که مراجعه‌ای به پایگاه/خانه بهداشت ندارند) و ترغیب مردم به بهره‌گیری از آموزش همگانی مجازی، توسط تمامی کارشناسان، مراقبان سلامت و بهورزان شاغل در واحدهای محیطی الزامی است و از همه فرصت‌ها باید برای این مهم استفاده شود.
- ۵- مراقبان سلامت/ بهورزان موظفند تمامی جمعیت تحت پوشش پایگاه سلامت/ خانه بهداشت را، با اولویت خانواده‌های دارای سفیر سلامت، در مورد بیماری کووید ۱۹ آموزش دهند.

۶- مراقبان سلامت/ بهورزان موظفند جمعیت تحت پوشش را برای استفاده از شبکه‌های اجتماعی ویژه آموزش همگانی سلامت، که مورد تایید گروه آموزش و ارتقای سلامت معاونت بهداشت یا شبکه‌های بهداشت و درمان تحت پوشش است و در ادامه به آنها اشاره خواهد شد، به نحوی راهنمایی نمایند که در نهایت، از انتخاب حداقل یک پلتفرم/ شبکه اجتماعی توسط هر خانواده اطمینان حاصل شود.

۷- کانال و صفحه اینستاگرامی «سفیران سلامت تهران» به نشانی زیر، برای آموزش به خانوارهای تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی تهران راه اندازی شده و فعال هستند. ضروری است کلیه مراقبین با عضویت در کانال و صفحه شبکه اجتماعی سفیران سلامت تهران، در جریان آخرین مطالبی که برای آموزش به اشتراک گذاشته می شود، قرار گیرند و همچنین این نشانی را به تمامی مراجعین که برای دریافت هر نوع خدمتی به پایگاه یا خانه بهداشت مراجعه می کنند، معرفی نموده و افراد را به استفاده از حداقل یک کانال یا صفحه ترغیب نمایند.

@safiranesalamatetehran

۸- معرفی کانال‌ها و صفحات مذکور به افرادی که مراجعه حضوری ندارند، در زمان پیگیری‌های تلفنی نیز الزامی است.

ج- آموزش داوطلبان سلامت و اعضای گروه خودیار:

۹- آموزش «داوطلبان سلامت» و فعالیت «اعضای گروه خودیار» به ویژه گروه‌های خودیار بیماری‌های مزمن بایستی به شیوه غیرحضوری و با استفاده از تشکیل گروه در یکی از شبکه‌های اجتماعی واتساپ، تلگرام، سروش یا سایر شبکه‌ها (بسته به دسترسی اعضا) انجام شود. ضروریست مستندات دیجیتال این جلسات توسط مراقب سلامت، مسئول برنامه داوطلبان سلامت و رهبر گروه خودیار نگهداری شده و در صورت لزوم به کارشناس آموزش و ارتقای سلامت بازدیدکننده از پایگاه سلامت/ خانه بهداشت ارائه شود.

د- آموزش سفیران سلامت و خانواده های تحت پوشش:

د-۱- از طریق شبکه های اجتماعی مجازی

۱۰- با توجه به محدودیت دسترسی به تلگرام و دسترسی بخش وسیعی از جامعه به شبکه واتساپ، برای آموزش عموم مردم و سفیران سلامت و گروه‌های هدف ویژه (به عنوان مثال مادران باردار، مادران کودکان زیر دو سال،

بیماران مبتلا به دیابت، افراد دارای اضافه وزن و ... استفاده از شبکه اجتماعی واتساپ و تشکیل گروه‌های آموزشی یکطرفه با امکان ایجاد تعامل به صورت کنترل شده توسط ادمین (مراقب سلامت)، پیشنهاد می‌شود که در این مورد می‌توان از تجربه های موفق بعضی پایگاه‌های سلامت نیز بهره برد.

۱۱- مراقبان سلامت، باید تمامی خانواده های تحت پوشش پایگاه را بسته به دسترسی خانواده، در یکی از شبکه‌های اجتماعی عضو نمایند. با توجه به محدودیت عضوگیری در گروه‌ها (حداکثر ۲۵۶ نفر با امکان دسترسی فقط برای ادمین جهت بارگزاری و یا پاسخ به سوالات پر تکرار به صورت انتخابی)، ممکن است لازم باشد هر مراقب، چند گروه با موضوعات عمومی و اختصاصی تشکیل داده و افراد را در آنها عضو نماید. تشکیل گروه‌ها باید تا جایی ادامه یابد که حداقل یک نفر از هر خانواده تحت پوشش که دسترسی به شبکه های اجتماعی دارند، در حداقل یک گروه آموزش مجازی عضویت داشته باشد.

۱۲- نامگذاری گروه‌ها بر اساس گروه هدف و نام مرکز/ پایگاه / خانه بهداشت انجام شود. به عنوان مثال: گروه سفیران سلامت ۱ پایگاه سلامت ... یا گروه پیشگیری و کنترل دیابت پایگاه ...

۱۳- در صورت تشکیل گروه، مراقبان سلامت / بهروزان می‌بایست پس از اطلاع رسانی به خانواده ها (تحت پوشش پایگاه یا خانه بهداشت) و بیان قوانین گروه شامل موضوعات، امکانات و محدودیت‌های آن، نسبت به اضافه کردن آنها در گروه اقدام نمایند.

۱۴- مراقب سلامت در گروه هایی که تشکیل داده است لینک کانال و صفحه سفیران سلامت تهران را تبلیغ نماید.

۱۵- محتوای آموزشی مورد استفاده در گروه‌های و صفحات شبکه اجتماعی، می بایست مورد تایید وزارت بهداشت، معاونت بهداشت دانشگاه یا شبکه بهداشت و درمان شهرستان / مرکز بهداشت باشد. بدین منظور «راهنماهای ملی خودمراقبتی»، «سایت آوای سلامت به نشانی iec.behdasht.gov.ir» و «کانال‌ها و صفحات مجازی سفیران سلامت تهران» که پیش از این در اختیار تمامی واحدهای محیطی قرار گرفته یا معرفی شده، بسته‌های آموزشی برنامه «هرخانه یک پایگاه سلامت» و «دستورعمل‌های مورد تایید واحدهای فنی بهداشت» به عنوان منابع آموزشی معتبر و موثق، مورد تایید و تاکید گروه آموزش و ارتقای سلامت است.

۱۶- تعداد برنامه های آموزشی غیرحضورى مورد نظر برای هر پایگاه سلامت/ خانه بهداشت به شرح زیر است:

- آموزش داوطلبان سلامت، هر دو هفته یک جلسه
- آموزش سفیران سلامت و خانوارهای تحت پوشش، هر هفته یک جلسه
- جلسات گروه های خودیار، هر ماه یک جلسه (در این جلسات، بایستی تمامی اعضا امکان گفتگو در گروه را زیر نظر رهبر گروه و مراقب سلامت / بهروز داشته باشند)
- آموزش برون بخشی، هر فصل دو جلسه

۱۷- در گروه‌های مجازی، به اشتراک گذاشتن مطالب جامع پیرامون یک موضوع و پرداختن به موضوع بصورت کامل، یک جلسه آموزشی محسوب می شود.

۱۸- اشتراک گذاری مطالب می تواند در قالب فایل پی دی اف، عکس، ویدئو، فایل صوتی یا متن باشد. مجددا تاکید می شود که مطالب باید از منابع معتبر مورد تایید وزارت بهداشت تهیه شود.

۱۹- در مرحله اول، با شروع برنامه، محتوای آموزش قابل انتشار در گروه‌های شبکه های اجتماعی، توسط گروه آموزش و ارتقای سلامت معاونت بهداشت و شبکه های تحت پوشش تهیه شده و در اختیار واحدهای محیطی قرار خواهد گرفت. مراقبان سلامت و بهورزان، تنها موظف به انتشار و هم‌رسانی (فروارد) مطالب در کانال‌ها و گروه‌هایی هستند که برای جمعیت تحت پوشش پایگاه / خانه تشکیل داده‌اند. هرگونه تغییر در رویه تهیه و انتشار مطالب، اطلاع رسانی خواهد شد.

د-۲- از طریق اسکای روم

۲۰- یکی دیگر از روش‌های پیشنهادی برای آموزش همگانی سلامت به جمعیت تحت پوشش (به ویژه گروه‌های هدف خاص و ثابت نظیر معلمان، کارکنان یک سازمان و ...)، پلتفرم اسکای روم است که بهره‌برداری از آن در سطح واحدهای محیطی مستلزم موارد زیر است:

- جلسه ترجیحا در ساعات بعد از ظهر برگزار شود.
- قبل از برگزاری جلسه، هماهنگی از نظر تاریخ و ساعت جلسه و تعداد شرکت کنندگان، با واحد آموزش سلامت شبکه بهداشت و درمان شهرستان به عمل آید.
- مراقب سلامت، با نحوه برگزاری جلسه به این شیوه آشنایی اولیه داشته باشد (ضمیمه یک).
- مراقب سلامت، امکان ارسال لینک برگزاری جلسه برای اعضای گروه را داشته باشد.

ه- نکات مورد توجه در برنامه پایش و بازدیدها

۲۱- نگهداری مستندات تمامی فعالیت‌های آموزشی غیرحضوری (شامل مطالب به اشتراک گذاشته شده در شبکه‌های اجتماعی، موضوع و تاریخ برگزاری جلسات غیرحضوری و تعداد شرکت کنندگان و ...) برای ارائه به کارشناسان ستاد شبکه بهداشت و درمان شهرستان/ مرکز بهداشت و معاونت بهداشت در زمان پایش ضروریست.

۲۲- راستی آزمایی، بر اساس مستندات مجازی و از طریق تماس با افرادی که آموزش مجازی دریافت نموده اند و تلفن آنها که در سامانه سیب نیز موجود می باشد، انجام خواهد شد.

۲۳- چک لیست پایش عملکرد واحدهای محیطی در خصوص آموزش مجازی، در ادامه این راهنما آمده است.

و- بهره برداری از تجهیزات و رسانه های آموزشی موجود

۲۴- با توجه به تجهیز تمامی پایگاههای سلامت به تلویزیون، نمایش ویدئوهای آموزشی یا شبکه سلامت سیما در سالن انتظار در طول ساعات فعالیت پایگاه، همچنان مورد تاکید معاونت بهداشت و گروه آموزش و ارتقای سلامت است.

۲۵- همچون گذشته تاکید می شود تمامی بُردهای مرکز خدمات جامع سلامت/ پایگاه سلامت/ خانه بهداشت از نظر نصب استاندارد پوسترها و اطلاعیه ها به منظور بیشترین تاثیرگذاری بر مراجعین، مورد بازبینی قرار گرفته و از نصب اطلاعیه ها و فرمهایی که جنبه اطلاع رسانی عمومی ندارند و یا کهنه و تاریخ گذشته اند خودداری شود.

۲۶- توزیع بروشور، پمفلت، کتابچه و سایر رسانه ها در حد امکان به صورت هدفمند بین گروه های مختلف توزیع شود.

تهیه شده در:

گروه آموزش و ارتقای سلامت، معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

گروه آموزش و ارتقای سلامت

TUMS-PHD-HEPG(VHE)-F-0001-1399

فرم پایش عملکرد پایگاههای سلامت در آموزش مجازی سلامت

شبکه بهداشت و درمان شهرستان / مرکز بهداشت:

پایگاه سلامت:

مرکز خدمات جامع سلامت:

نام و نام خانوادگی و سمت مسئول پایش:

تاریخ پایش:

دستیابی به هدف	نتیجه راستی آزمایی		فعالیت	
	خیر	بلی		
				۱ ورود صحیح اطلاعات سفیران سلامت در سامانه سیب
				۲ ورود صحیح اطلاعات دوره های آموزشی خودمراقبتی
				۳ ورود صحیح اطلاعات دوره های آموزشی هرخانه یک پایگاه سلامت در سامانه سیب
				۴ عضو کردن سفیران سلامت در یکی از شبکه های اجتماعی
				۵ انتقال و بارگذاری مطالب مورد تایید گروه آموزش سلامت در شبکه های اجتماعی سفیران سلامت
				برگزاری حداقل یک کلاس مجازی در هفته ویژه سفیران سلامت
				۶ عضو کردن رابطان سلامت در یکی از شبکه های اجتماعی
				۷ انتقال و بارگذاری مطالب مورد تایید گروه آموزش سلامت در شبکه های اجتماعی رابطان سلامت
				۸ برگزاری حداقل یک کلاس مجازی در هفته ویژه رابطان سلامت
				۹ تشکیل گروه های خودیار در شبکه های اجتماعی (با ذکر مشخصات گروه)
				۱۰ برگزاری جلسات مجازی گروه های خودیار با توافق اعضا حداقل یک جلسه در ماه
	۱۰		۱۰	جمع
	۲۰			امتیاز

*امتیاز کامل این چک لیست ۲۰ است. در صورت پاسخ بلی به کلیه موارد، نمره کامل کسب می شود.